

BLOGI

Ukrainan talous toipuu koronakuopasta

23.4.2021 – Blogi

KIRJOITTAJA

Mikko Korhonen

Tutkimuspäällikkö

Koronapandemian Ukrainan taloudelle aiheuttama kuoppa oli lopulta matalampi kuin alun perin pelättiin. Maan bruttokansantuote supistui viime vuonna 4,2 %, mikä ei maailmanlaajuisessa vertailussa ole huonoin mahdollinen tulos. Epidemia on tietenkin ollut Ukrainallekin kansanterveydellinen katastrofi. Virallisten tietojen mukaan yli 40,000 ihmistä on kuollut tautiin, ja yli kahdella miljoonalla ukrainalaisella on testien mukaan ollut korona. Tämä on myös kuormittanut maan terveydenhuoltosektoria. Ukrainassakin koronatapausten määrä kasvoi selvästi aiemmin keväällä, mutta nyt mm. rajoitustoimien ansiosta niiden määrä on kääntynyt hienoiseen laskuun. Rokotukset ovat lähteneet liikkeelle hyvin hitaasti, vain hieman yli prosentti ukrainalaisista on saanut tähän mennessä rokotuksen koronaa vastaan. Vauraampien maiden kamppaillessa rajallisesta määrästä rokotusannoksia Ukraina ja muut köyhemmät maat joutuvat odottamaan vuoroaan, vaikka Ukraina onkin nyt saanut ensimmäisen erän rokotteita kansainvälisen COVAX-hankkeen puitteissa.

Tänä vuonna talouden elpyminen nopeaa

Kuten muissakin Euroopan maissa korona iski Ukrainaan vuoden 2020 ensimmäisen vuosineljänneksen lopussa, ja bruttokansantuote suorastaan romahti toisella neljänneksellä – vuosimuutos oli –11,4 %. Vuoden jälkipuoliskolla taloudellinen aktiviteetti alkoi kuitenkin hiljalleen elpyä, ja etenkin yksityinen kulutus oli viime vuonna selvästi odotettua vahvempaa. Kiinteät investoinnit puolestaan romahtivat kysynnän taantuessa ja Ukrainan rahoitusolojen kiristyttyä. Maailmanlaajuinen taantuma iski myös Ukrainan vientiin, mutta sen tuonti supistui vielä enemmän.

Tänä vuonna Ukraina elpyy koronapandemian vaikutuksista muun Euroopan ja maailmantalouden mukana. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n huhtikuun alussa julkaistu [World Economic Outlook](#) -raportti ennustaa Ukrainan bruttokansantuotteen kasvavan tänä vuonna neljä prosenttia ja ensi vuonna 3,4 %. Consensus Economics -tutkimuslaitoksen kokoamien ennusteiden mukaan tämän vuoden keskimääräinen kasvuennuste on 4,1 % ja ensi vuoden 3,9 %. Talousennusteita laativien tahojen keskuudessa näyttää olevan siis hyvin laaja yksimielisyys siitä, että Ukrainan talous saavuttaa ennen pandemiaa vallinneen tason vuoden 2022 alkupuolella. Tämän jälkeen kehitys myös jatkuisi suhteellisen suotuisana.

Uudistuspolitiikassa perinteiseen tapaan kaksi askelta eteen, yksi taakse

Ennusteisiin liittyy tietenkin monenlaisia riskejä. Perinteisesti Ukraina on ollut suhteellisen riippuvainen ulkoisesta rahoituksesta sitkeän vaihtotaseen alijäämän takia. Maa on saanut rahoitusta myös kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta, mutta tämä on ollut helpompaa silloin, kun Ukrainalla on ollut lainaohjelma IMF:n kanssa. Voimassa oleva IMF-ohjelma on käytännössä myös edellytys suurelle osalle Maailmanpankin ja EU:n rahoituksesta. Kansainvälinen valuuttarahasto ja Ukraina solmivat kesäkuussa 2020 puolentoista vuoden ohjelman ([BOFIT Viikkokatsaus 25/2020](#)), jonka puitteissa Ukrainan piti lainata viisi miljardia dollaria. Ensimmäisen 2,1 miljardin dollarin maksuerän jälkeen Ukraina ei ole saanut IMF:ltä lisää lainaa, koska ohjelman ehdot eivät ole täyttyneet. Mikäli lainojen saanti pääomamarkkinoilta vaikeutuu vaikkapa Yhdysvaltain pitkien markkinakorkojen nousun takia, saattaa IMF:n rahoitus olla Ukrainalle aiempaa tärkeämpi. Ukrainan pitkän aikavälin kasvupotentiaalin takia olisi myös tärkeää, että mm. keskuspankin itsenäisyydestä ja energiasektorin markkinapohjaisesta toiminnasta pidetään kiinni.

Ukrainan kohdalla ilmeisen riskin sisältää myös geopoliittisen tilanteen kiristyminen. Venäjän suorittaman Krimin niemimaan laittoman valtauksen ja Ukrainan maantieteellistä koskemattomuutta horjuttavien toimenpiteiden jatkuminen aiheuttaa toistuvaa epävarmuutta Ukrainassa sekä alueella laajemminkin. Venäjän viime aikoina suorittamat joukkojen liikkeet kiristävät tilannetta entisestään.

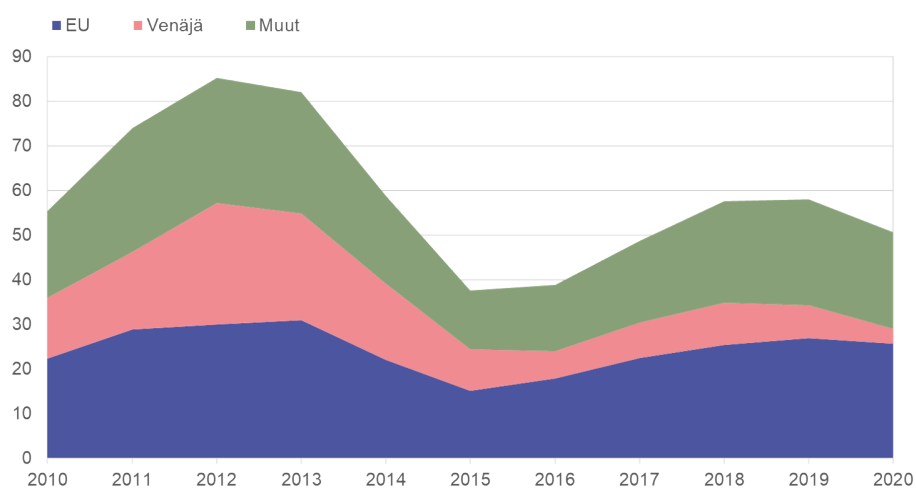
Euroopan unioni Ukrainan tärkein kauppakumppani

Ukrainan heikko talouskehitys viime vuosikymmenellä ja Venäjän kauppapoliittiset toimet ovat vaikuttaneet voimakkaasti Ukrainan ulkomaankaupan kehitykseen. Tavaraviennin arvo oli viime vuonna (50,7 miljardia dollaria) edelleen alhaisempi kuin 2010 (55,4 miljardia). On kuitenkin huomattava, että Ukrainan talouden kriisivuosien (2014 ja 2015 Ukrainan bruttokansantuote supistui yhteensä 16 %) jälkeen etenkin vienti Euroopan unioniin on kasvanut nopeasti. Tämä on suurelta osin Ukrainan ja EU:n solmiman assosiaatiosopimuksen sekä siihen liittyvän pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen ansiota. Vuodesta 2015 Ukrainan tavaravienti EU:hun on kasvanut 69 %, ja EU on Ukrainan selvästi tärkein vientimarkkina. Samaan aikaan vienti Venäjälle on laskenut 65 %.

EU:n ja maailmantalouden elpyminen auttaa Ukrainan taloutta tänä vuonna, mutta riskien hallitsemiseksi ja pitkän aikavälin kasvupotentiaalin nostamiseksi mm. IMF-ohjelmaan liittyvien uudistusten jatkaminen on myös ensiarvoisen tärkeää.

Kuvio 1.

Ukrainan tavaravienti 2010–2020, mrd. USD

Lähde: IMF Direction of Trade Statistics.

23.4.2021

eurojalous.fi

Avainsanat

talouskehitys, korona, koronapandemia, Ukraina, IMF, BOFIT